

VIDII
Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu
RADA DYSCYPLINY NAUKI MEDYCZNEJ
Przewodnicząca
prof. dr hab. Agnieszka Haloń

Poznań, 24 lipca 2021 r.

Uniwersytet Medyczny we Wrocławiu BIURO RADY DYSCYPLINY NAUKI MEDYCZNEJ	
wpl. dnia	05-08-2021
L. dz. RN-BM/	1406/2021

RECENZJA

**w postępowaniu habilitacyjnym dr. n. med. Sławomira Cezarego Zmonarskiego
z Katedry Nefrologii i Medycyny Transplantacyjnej
Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu**

**pt. Znaczenie ekspresji receptorów Toll-podobnych (Toll-like) typu 4 zlokalizowanych
na komórkach jednojądrzastych krwi obwodowej dla funkcji przeszczepionej nerki**

Ocena merytoryczna pracy stanowiącej podstawę wszczęcia postępowania

Trafność podjętej problematyki badawczej i jej oryginalność

Przeszczepienia narządów pozostają przez cały czas w centrum zainteresowania wielu obszarów medycyny. Nefrologia jest - jak najbardziej - jednym z nich. Wydaje się, że jeszcze przez wiele lat transplantacje narządów będą może nie najlepszym, ale najbardziej skutecznym narzędziem utrzymywania homeostazy w sytuacjach, gdy dochodzi do nieodwracalnych uszkodzeń narządów bioców. Naturalnie, każdy alloprzeszczep indukuje odpowiedź immunologiczną. O jej mechanizmach wiemy coraz więcej, choć główne zainteresowanie badaczy koncentruje się wokół mechanizmów odporności nabytej. Tymczasem odporność wrodzona - o charakterze nieswoistym, może i z całą pewnością jest równie interesująca.

Na tym tle należy wysoko ocenić trafność podjętej tematyki badawczej. Wszelkie działania immunosupresyjne, tak ważne w zachowaniu funkcji przeszczepionych narządów, muszą podlegać procesowi personalizacji. I aby tak się stało, należy poznać nie tylko mechanizmy odporności o charakterze swoistym. Stan odporności wrodzonej ma również niebagatelne znaczenie.

Oczywiście, pojęcie odporności o charakterze nieswoistym jest bardzo pojemne. W celu jego zawężenia, a tam samym określenia szczegółowego celu badań naukowych, p. dr Sławomir Zmonarski podjął się próby oceny znaczenia ekspresji receptorów Toll-podobnych (obecnych na powierzchni komórek jednojądrzastych krwi obwodowej) w ewentualnym modyfikowaniu funkcji przeszczepionej nerki. Takie zawężenie problematyki badawczej należy również uznać za niezwykle trafne. Głównie z tego powodu, że komórki jednojądrzaste krwi obwodowej są bardzo łatwo osiągalne dla celów diagnostycznych. Tym samym osiągnięte wyniki mogą mieć znaczenie nie tylko poznawcze, ale również praktyczne.

Ali

Tematyka badawczą, którą zajął się p. dr Sławomir Zmonarski ma istotne cechy oryginalności. Nie można powiedzieć, że są to badania o charakterze przełomowym, poszerzające horyzonty współczesnej medycyny. Ale stanowią one ważne uzupełnienie obecnego stanu wiedzy i mogą być w przyszłości wykorzystane do konstruowania nowych algorytmów postępowania u chorych, u których dokonano transplantacji nerki.

Ocena uzyskanych rezultatów i ich znaczenie dla nauki i praktyki

Przedstawiony jako osiągnięcie naukowe cykl 6 prac (pięciu prac oryginalnych oraz 1 pracy o charakterze poglądowym) należy ocenić jako spójny. Wszystkie z ww. prac dotyczą badania podłoża oraz potencjalnego znaczenia ekspresji receptorów Toll-podobnych w komórkach jednojądrzastych szpiku kostnego w aspekcie funkcji przeszczepionej nerki. Jak już wspomniano wcześniej, w każdej z ww. prac oryginalnych autor próbuje odnaleźć walory praktyczne, których wykorzystanie może przynieść określone korzyści kliniczne i populacyjne.

Wszystkie ww. prace zostały opublikowane w recenzowanych czasopismach posiadających zarówno punktację IF oraz Ministerstwa Edukacji i Nauki.

Sumaryczny IF ww. cyklu wynosi 7,413; punktacja ministerialna - 250. Gdyby brać pod uwagę wyłącznie wartości liczbowe poszczególnych wskaźników, można byłoby sądzić, że opublikowane prace mają niewielkie szanse, aby zostać zauważone w środowisku naukowym i wpłynąć na zmianę postępowania u chorych, u których dokonano transplantacji nerki. Nic bardziej mylnego. Prace o charakterze klinicznym, dokumentujące przebieg procesu leczenia oraz promujące praktyczne sposoby postępowania - o ile nie są pracami wielośrodkowymi - są trudne do opublikowania. Tymczasem, p. dr Sławomir Zmonarski (bazując na doświadczeniach jednego ośrodka) opublikował aż 5 takich prac oryginalnych, będąc we wszystkich pierwszym autorem. Wszystkie publikacje zostały wydane nakładem wydawnictwa Elsevier. To, moim zdaniem, świadczy o ich wartości.

Poszczególne prace tworzące cykl odnoszą się do różnych aspektów interakcji receptorów Toll-podobnych a funkcji przeszczepionej nerki. Opisują one zarówno podłoże samego procesu, odnoszą się do sposobu dawkowania leków immunosupresyjnych, różnicują zmiany obserwowane po transplantacjach narządów od dawców żywych i zmarłych - zarówno w krótko- jak i długotrwałej obserwacji, badają współistnienie zakażenia CMV, ale co najważniejsze - w każdej z nich próbuje się wydobyć na światło dzienne aspekt praktyczny.

Tym samym, osiągnięte wyniki, zarówno w wymiarze naukowym jak i praktycznym należy uznać za istotne dla rozwoju transplantologii (zwłaszcza w aspekcie chorób nerek).

Poprawność formalno-językowa, stylistyczna i interpunkcyjna

Przedmiotem mojej oceny w tej części recenzji jest przygotowane przez dra Sławomira Zmonarskiego omówienie (w formie wydruku komputerowego) osiągnięcia naukowego oraz dotychczasowego dorobku naukowego, dydaktycznego, organizacyjnego oraz popularyzującego naukę.

Opracowanie to jest przejrzystym przewodnikiem prowadzącym czytelnika przez zagadnienia, które zostały opublikowane we wspomnianych już wcześniej publikacjach naukowych. Stanowi ono swoiste kompendium współczesnej wiedzy o przeszczepieniach nerek, a także

dm

charakterze odporności wrodzonej (zwłaszcza w aspekcie receptorów Toll-podobnych). Przybliża również w skrócie najważniejsze rezultaty osiągniętych badań. Opracowanie to zostało przygotowane w sposób niezwykle solidny. Jedyne uchybienie, jakie w nim znalazłem dotyczy zamiennego wykorzystywania słowa transplantacja i przeszczep. Polskim odpowiednikiem słowa "transplantacja" jest "przeszczepienie", podobnie - choć jest to znacznie rzadziej stosowane - jak synonimem słowa "przeszczep" może być anglojęzyczny "transplant".

Ocena metodologiczna pracy

Dobór literatury, umiejętność wykorzystania źródeł

Przechodząc do tej części opinii, należy raz jeszcze mieć na uwadze fakt, że moja ocena nie dotyczy zawartości merytorycznej oraz sposobu opracowania wyników w publikacjach tworzących cykl. Publikacje te zostały już zrecenzowane, a ukazując się w recenzowanych czasopismach z zakresu nefrologii i transplantologii, musiały być wystarczająco wartościowe, aby zostać opublikowane.

Moje uwagi muszą zatem dotyczyć wyłącznie komentarza Habilitanta do ww. cyklu prac, który został zawarty w przekazanych mi materiałach.

W komentarzu tym dr n. med. Sławomir Zmonarski skupił się w pierwszym rzędzie na omówieniu wspólnego trzonu wszystkich prac, a także nakreśleniu toku myślowego, jaki towarzyszył Habilitantowi w okresie jego pracy badawczej. Przekaz ten został sformułowany w sposób czytelny i obiektywny.

Poprawność formułowania problemów i hipotez (założeń badawczych)

Cykl 6 publikacji tworzących osiągnięcie naukowe w postępowaniu habilitacyjnym wynika w pewnym sensie z kontynuowania oraz poszerzania prac badawczych, które zostały zapoczątkowane w rozprawie doktorskiej Habilitanta. Choć została ona obroniona ponad 25 lat temu, to już wtedy w centrum zainteresowania dra Zmonarskiego był układ białokrwinkowy w niewydolności nerek. Każde kolejne opracowanie - wchodzące w skład osiągnięcia habilitacyjnego - jest w pewnym sensie odpowiedzią na wątpliwości, czy też otwarte pytania, które były stawiane we wcześniejszych publikacjach. Tym samym cykl jest spójny oraz wnosi istotne z punktu widzenia nauki wartości poznawcze i praktyczne. Poszczególne problemy badawcze zostały dobrze zdefiniowane, a stawiane hipotezy badawcze są konsekwentnie weryfikowane w kolejnych etapach prac.

Trafność doboru metod i narzędzi badawczych, umiejętność ich zastosowania

Narzędzia badawcze zastosowane przez Habilitanta są jak najbardziej poprawne. Podejmowana przez dra Sławomira Zmonarskiego tematyka badawcza wymagała interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania stawianych problemów naukowych. Aby udzielić prawidłowych odpowiedzi na pytania należało podjąć szeroką współpracę nie tylko w zakresie współczesnej transplantologii, ale również immunologii, hematologii i histologii. Powiązanie tak wielu różnych specjalności świadczy o umiejętności doboru zespołu badawczego, przydzielaniu określonych zadań, korzystaniu z doświadczenia mentorów oraz poprawnej interpretacji rozbieżnych wielokrotnie wyników.

Prawidłowość układu pracy i struktury podziału treści

Nie dotyczy.

Ocena dorobku naukowego Habilitanta

Dr n. med. Sławomir Zmonarski jest autorem 31 publikacji o łącznym wskaźniku wpływu IF = 40,475 oraz punktacji MEiN = 956. Indeks Hirscha wynosi 8. Prace naukowe będące zarówno w dorobku naukowym Habilitanta oraz stanowiące przedmiot osiągnięcia naukowego były cytowane prawie 250 razy.

Powyższe parametry wskazują na to, że osoba dra Zmonarskiego jest rozpoznawana w środowisku naukowym. Na pierwszy rzut oka można sądzić, że od osoby, która pracuje naukowo już ponad 30 lat, należałoby oczekiwać większego dorobku naukowego. W mojej opinii, takie wnioskowanie nie jest uprawnione. Wystarczy spojrzeć na pozostałe prace naukowe Habilitanta (nie wchodzące w skład osiągnięcia). Wszystkie one, w większym lub mniejszym stopniu, dotyczą powiązań układu immunologicznego z funkcją układu wydalniczego. Wyjątkiem są prace opublikowane w obszarze zastosowania cytrynianów w leczeniu kamicy nerkowej, zaburzeń gospodarki lipidowej i węglowodanowej, a także problemów związanych z dostępem naczyniowym u chorych leczonych nerkozastępczo.

Oznacza to, że Habilitant specjalizuje się w stosunkowo wąskim obszarze zagadnień. Swoją działalnością naukową wypełnia dobrze zdefiniowaną niszę. Tym samym, przedstawione w chwili składania wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego "parametry bibliometryczne" są adekwatne do charakteru i zasięgu prowadzonych prac badawczych.

Z drugiej strony należy zauważyć, że mimo długiego okresu pracy w jednostce akademickiej, Habilitant nie prowadził żadnego projektu naukowego oraz nie uczestniczył w pracach zespołu badawczego finansowanego w ramach otwartych konkursów. Trudno również znaleźć informacje na temat zagranicznych staży naukowych. Wprawdzie w jednym miejscu, w złożonej dokumentacji, pojawia się informacja o współpracy z "Uniwersytetem w Gent", ale nie wiadomo, czy Habilitant był w tym ośrodku w ramach stażu naukowego (a jeżeli tak, to jak długo), czy może współpraca ta miała charakter instytucjonalny.

Ocena dorobku dydaktycznego oraz organizacyjnego

W przedstawionej do oceny dokumentacji nie zawarto informacji o charakterze i rozmiarze działalności dydaktycznej prowadzonej przez Habilitanta w macierzystej Uczelni. Od osoby, która w sposób nieprzerwany - od 1988 roku - jest zatrudniona w uniwersytecie medycznym należałoby się spodziewać, że uczestniczyła w prowadzeniu zajęć ze studentami polsko - lub anglojęzycznymi, tworzyła programy zajęć i/lub była koordynatorem określonych kursów w

kształceniu przed- jak i podyplomowym. Niestety, takich informacji w autoreferacie znaleźć nie można.

Podano natomiast dane potwierdzające zaangażowanie Habilitanta w działalność edukacyjną i popularyzującą naukę w ramach Dolnośląskiego Festiwalu Nauki, a także Kampanii określanej mianem Drugie Życie. W mojej opinii, do ww. wykazu działalności organizacyjnej można byłoby również dołączyć informacje o zaangażowaniu w organizowanie różnego rodzaju konferencji naukowych, które przecież w okresie ponad 30 lat pracy w jednostce akademickiej musiały mieć miejsca. Zamiast tego, Habilitant podaje informacje o swoim udziale we współredagowaniu rozdziałów w podręczniku chorób wewnętrznych pod redakcją prof. Szczeklika.

Wniosek końcowy

Ubiegający się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, dr n. med. Sławomir Cezary Zmonarski posiada dobry dorobek naukowy. Skumulowany IF oparty o wszystkie pełnotekstowe publikacje (również te, które wchodzą w skład osiągnięcia) przekracza 40 pkt., a wartość punktacji MNiSW zbliża się do 1000. Dorobek organizacyjny jest adekwatny do zajmowanego stanowiska, zainteresowań naukowych, a także specyfiki wykonywanej pracy. Osiągnięcie naukowe pt. "Znaczenie ekspresji receptorów Toll-podobnych (Toll-like) typu 4 zlokalizowanych na komórkach jednojądrzastych krwi obwodowej dla funkcji przeszczepionej nerki" wnosi duży wkład w rozwój nauki zarówno w zakresie podstawowym, klinicznym jak i stosowanym. Osiągnięcie zawiera cechy nowatorstwa, a przydatność otrzymanych wyników dla rozwoju dyscypliny może przełożyć się na wprowadzenie w najbliższych latach nowych metod leczenia.

Biorąc pod uwagę powyższe, oraz opierając się na Ustawie z dnia 20 lipca 2018 - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stwierdzam, że przedstawione przez dra n. med. Sławomira Cezarego Zmonarskiego osiągnięcie naukowe na stopień doktora habilitowanego, a także dorobek naukowy, dydaktyczny oraz organizacyjny **stanowią podstawę do uzyskania stopnia doktora habilitowanego.**

Prof. dr hab. Michał Nowicki

